

Говорити о двоструким стандардима званичника земаља западне Европе и САД не представља новост. Међутим, чини се да је посебно занимљиво сагледати случај Босне и Херцеговине, који представља необориви аргумент у прилог тврдњи да се, доиста, ради о двоструким стандардима.

Мит о лошим момцима

Већ након окончања ратних дејстава и потписивања мировног споразума у Дејтону, канцеларија високог представника (ОХР) започела је са притисцима на званичнике српског ентитета. Током година разних притисака, Републици Српској су одузете многе надлежности гарантоване Дејтонским мировним споразумом, односно, Уставом Босне и Херцеговине. Разлог за овакав третман Срба у Босни и Херцеговини може се пронаћи у уверењу страних дипломата да су Срби, ако не једини, онда највећи кривци за распад СФРЈ и да им као таквима не треба омогућити да имају ентитет у оквиру Босне и Херцеговине. Потпору за овакав став имају у јавном мњењу сопствених држава. Американци и народи западне Европе још увек памте медијско приказивање Срба, које се једино може описати термином – *демонизација*.

Погрешно сматрајући да би се СФРЈ сигурно одржала да је „Срби нису урушили” и да у њој, пре појаве Слободана Милошевића, није било никаквих етничких и верских сукоба, западне дипломате већ тринаест година (уколико изузмемо ратни период и бомбардовање Републике Српске) раде мирним путем на гашењу српског ентитета. Крајњи циљ њихових настојања јесте креирање нове нације- босанске нације.

Вештачка нација – својеврсни „melting pot“

Босанска нација би имала свој језик и писмо, док би вероисповест било питање личног избора.

У прилог томе је и жеља бошњачких политичара да у закону о попису не постоје категорије националности и вероисповести као део упитника.

Настојања бошњачких политичких лидера, да се из пописа изостави изјашњавање о вероисповести и националности, говоре о жељи да се не прикаже *право стање ствари*.

Чињеница је да би попис, који би обухватао изјашњавање о националности и вероисповести, приказао сву тежину етничког чишћења коме су Срби били изложени, и довео у питање тезу о мултикултуралној и толерантној БиХ наспрам нетолерантне Републике Српске. Такође, овакав потез показује жељу да се *негира посебност* посебних конститутивних народа.

Западни центри моћи виде бошњачке лидере као средство које им може помоћи да испуне крајњи циљ, док бошњачки лидери виде Западне дипломате и високог представника као савезнике у борби против српског ентитета. У питању је обострана корист – Бошњаци ће добити целу државну територију под своју управу, а западне дипломате резултат који ће, коначно, потврдити оправданост њихове војне интервенције у БиХ.

Међутим, често се у анализама ситуације у БиХ превиђа утицај хрватског фактора. Пројекат тадашњих хрватских лидера, тзв. Херцег-Босна, нестао је потписивањем Дејтонског мировног споразума. Некадашње постојање хрватске Херцег-Босне и њено учествовање у борбеним дејствима побија тврдњу да је у питању била српска агресија на Босну и Херцеговину – у питању је био *грађански рат*.

Као конститутиван народ, Хрвати и даље имају значајан утицај на креирање босанске политике. За разлику од Срба, њима је матична држава Хрватска дозволила да гласају и на изборима унутар ње саме. Тежња Хрвата за трећим ентитетом у Босни има потпору владајуће парламентарне странке у самој Хрватској- Хрватске демократске заједнице. Поддржати Хрвате у настојању да добију свој, посебан ентитет, представља можда и најпаметнији потез који политичка елита Републике Српске може учинити. То је одлучан одговор унитаризацији земље и отворено противљење два конститутивна народа жељама трећег. Самим тим, политичка позиција бошњачке елите биће ослабљена. Уз прећутно слабљење западног фактора у Босни и Херцеговини и евентуално затварање канцеларије високог представника, позиција бошњачких лидера ће додатно ослабити.

Република Српска има релативно стабилну економску ситуацију, њени лидери су релативно јединствени или бар показују сагласност око кључних ставова. Национално гледано, Срби из Републике Српске представљају виталнији део српског народа уопште, уз јако осећање сопственог идентитета и завидно познавање српске традиције и културе. Институционално, Република Српска поседује механизме који је могу заштитити од прегласавања у Скупштини БиХ, а сама владајућа српска странка представља једну од најутицајнијих странака у држави.

Покушај да се створи нова, босанска нација, осуђен је на пропаст, пошто се темељи на старој југословенској заблуди. Суживот да, губитак идентитета никако. Потискивање националних осећања може довести само до нових сукоба, далеко погубнијих него што су то били претходни.

Питање двоструких стандарда

Занимљиво је да се поступак унитаризације БиХ и отимање надлежности од Републике Српске назива „европским стандардом” и условом за чланство у ЕУ. Међутим, на примеру Србије видимо сву недоследност западних званичника. Од Србије се тражи да допусти максималну регионализацију са елементима државности и критикује наводни „централизам”, а све под маском „европског стандарда” и условом за чланство у ЕУ. Ишло се дотле да, чак и Европска комисија у свом извештају тражи од Србије да потврди статут АП Војводине. Дакле, док се од Србије захтева да Војводини пренесе надлежности, од Републике Српске се захтева да врати надлежности БиХ (које сама БиХ никада није ни поседовала), и учини је „функционалнијом”. У једном случају ради се о централизацији, у другом о функционалности, а иста је ствар у питању.

У име истих стандарда и европске будућности захтевају се две дијаметрално супротне ствари од суседних земаља. Зашто?

То није све. Тврди се да се Косово и Метохија могу отцепити од остатка Србије, пошто је то жеља Албанаца који тамо живе. Они имају право на самоопредељење, кажу нам. Кажу нам да Албанци више не желе да сарађују са званичним Београдом. У исто време, Србима из Републике Српске се исто право не допушта. Образац је јасан сва права која захтевају Срби неће бити испоштована, док ће се све чинити на штету Срба и Србије,

Покушај стварања босанске нације

Пише: Милан Дамјанац
петак, 04 децембар 2009 15:00

како би се исти ослабили и представљали што слабији фактор у одлучивању о будућности Балкана.

Занимљиво је да западни центри моћи никада нису изразили жељу за унитарном Србијом и предлагали Алабанцима, и нпр. Мађарима да се одрекну свог националног идентитета и прихвате српски у циљу приближавања европским вредностима.

Двоструки стандарди?

Чини вам се.